

H. Callifen

om

en Cur paa et blindfødt Pigebarn 9 Aar gammel.

Det er vist en smigrende Fordeel for en practiff Læge, som belønner til største Deel den Bekymring og Besværlighed, hvormed han daglig er omgivet, naar han kan have Leilighed at frelse et Menneſke fra en nær og vis Død: eller naar han kan sætte et Menneſke i den Stand, at nyde Livets Lykſaligheder, som ellers maatte være tabte for ham. Chirurgien synes i den Henseende at have en vis Fortrin for Medicinen; mange hældige chirurgiske Operationer viser uimodsigelig og næsten med en mathematisk Visshed Konstens Virksomhed; hvorimod Medicinens Virkninger synes at være meer ſkiulte, og ikke ſielden tilægnes det Konsten, hvad dog Naturen allene har frembragt.

Det glæder mig ved denne nærværende Beretning at kunde deelagtiggjøre det Kongel. Vidensk. Selskab i den Fornøielse, jeg for nogen Tid har havt ved at forſkaffe et Barn sit Syn, som fra Moders Liv var blind født til Verden, som uden Konstens Hielp, upaatviolig bestandig, havde maattet være en af de ypperligste Sandsers Brug berøvet, og derved have savnet Kundſkaben om alle de Bellyster og Herligheder i Naturen, hvilke Skaberens igiennem Synets Værktøier ſaa rigeligen udeſer i fornuſtige Skabningers Siele.

Barnet var en Pige fra Uſen, nær ved Sønderborg, af Bøndestanden, 9 Aar gammel. Hun havde en medfødt Star paa begge Øinene. Staren var meer hvid end graae, forsynet med mørke Striber, syntes at være noget indtrykket paa den forreste Flade, og lovede derfor ikke det lykkeligſte Udfald af Operationen. Ved stærk Lyſning kunde hun neppe ſkille Lys fra mørk, thi pupilla var stærk ſammentrukken; men ved et meget ſvag Lys, som nærmede ſig til Mørken, hvorved pupilla var stærk udvidet, kunde hun noget bedre ſeende Lyſningen, dog uden at adſkilte de omkringſtaaende Objecter.

Da Barnets Forældre var fattige, ſaa var hendes Opdragelse og Siele-
Ejners Dykkelse aldeles forſømt, og hun allene opvolet under Naturens Hæn-
der.

der. Eenfoldig, som under disse Omstændigheder sædvanlig, syntes hun saa meget meer, da hende alle de Kundskaber og Erfaringer, som Synet kunde tilveiebringe, aldeles manglede. Jeg kunde derfor ikke fuldkommen have den Fornøielse at udvikle Forskiellen af hendes Forestillinger om de adskillige Ting, som fandtes omkring hende, for at ligne dem med dem, som Synet tillige med andre Sandsers Hielp forskaffer os: dog kunde jeg tydelig mærke, at hendes andre Sandsers Følelser var ulige skarper og finere, end andre Menneskers. Den mindste uvandte Lyd gjorde hende opmærksom. Lydet allene af Uhrets Bevægelse i min Lomme, som jeg selv ikke kunde fornemme, tildrog sig hendes Opmærksomhed, og hun spurgte hvad det skulde betyde. Hendes Følelse med Fingerne var overmaade nøiagtig: saa at en enkelt Silketraad, som ved nogle indspundne Silkeormes Tilskædeverelse var ved Haanden, for hende var meget kiendelig. Naar jeg gav hende tvende Klædeprøver af lige Fiinhed og Stærkelse, kunde hun finde Forskiel, naar Farven var meget forskiellig, som hvid, sort eller høirød, dog uden at kunde bestemme, hvori Forskiellen bestod.

Det er meget almindelig, og vi seer det sædvanlig, at ved en eller anden Sandses, og især Synets Mangel, de andre Sandses ved nøiagtigere Anvendning og Ugtpaagivenhed saaledes bliver skærpede, at derved Mangelen bliver mindre føelig. Det er meget naturligt, at vi udvælger den letteste Veie at samle Kundskab og Erfaringer paa, og naar Synet viser os den, saa forsømmer vi Følelsens, Lugtens eller Hørelsens nøiagtige Anvendning til dette Døimeed. De menneskelige Sandses Brug kunde vist i Henseende til Redskabernes Bygning blive langt fuldkomnere end de almindelig ere, om de bestandig med den mueligste Flid og Ugtpaagivenhed bleve anvendte og øvede. Min lille Patient kunde og gjøre de sædvanlige og tidt igientagne Forretninger med den samme Nøiagtighed, som om de vare leedte ved Synet. Hun kunde efter Moderens Beretning i deres eget Huus finde Sengen, Bordet m. v., gaae i Gaarden, klæde sig af og paa, finde Munden, Næsen, Øinene, den store Taae ic. med den samme Nøiagtighed som om hun kunde see.

Omendskiønt jeg gjorde mig megen Umag, at gjøre hende de Fordeele og Behageligheder begribelig, som Synet forskaffer os, og som hun formodentlig selv kunde vente at vinde ved at blive opereret; saa syntes hun dog meget ligegyldig derved, og uvillig at underkaste sig Operationen. Alene Over-

taelser af hendes Moder, og Løfter om Mad og Drikke, som hun elskede, formaaede hende dertil, og gjorde det, som derimod Løfter om nye Klæder og Pynt ikke kunde udvirke. Saa vist er det, hvad alt en gammel Philosoph har lært, at det er umuelig at være uheldig ved Mangeln af det Gode, hvilket man ikke kiender, og hvorom man ingen Begreb har.

Andre har allerede bemærket tillige med mig, at blindfødte Folkes Dine som oftest har en fremmed, ulige og hastig Bevægelse, som synes ikke saa meget Villien underkastet, som ved dem som kan see. Musklerne har ved de første ikke acquireret den Færdighed og Øvelse, at vende Dinene med Fastighed til visse Objecta, og af samme Marsag er det, at nyfødte Børn pleie at skeele, indtil de ved Øvelsen og igientagne Erfaringer lære at vende Dinene lige imod de Objecter, som de vil betragte. Denne Omstændighed var ogsaa ved denne Pige tilstæde, hvilket gjorde Operationen meget vanskelig, især da den blev foretaget i en Kielder, under et faldt Lys, som ved Refractionen af Solens Straaler blev foraarsaget. Jeg troede heller at maatte vælge Depressionen af Stæren, fremfor Extractionen, da den første iblant de mange Stær-Operationer, endog de tynde og usammenhængende, jeg har havt Leilighed at giøre, alletider for mig har havt et hårdigere Udfald, og desuden den uordentlige Bevægelse af Diet gjorde Extractionen meer usikkert og vanskelig. Jeg gjorde da Operationen med den sædvanlige runde Naal efter St. Yves Methode. Paa det venstre Øie, hvorpaa jeg først gjorde Operationen, var Stæren temmelig haard, Kristalhinden klar og ingen opac mucus interstitialis tilstæde, Depressionen vilde ogsaa have skeet hastig og let, om ikke den Syges Urolighed havde gjort den meer vanskelig og besværlig.

En practisk Læge har ofte Leilighed, især ved Udøvelsen af Chirurgien, at see hos de Syge hæftige Anfald af Smertes, Angst, Frygt, Haab, Glæde, Forundring og Taknemmelighed, men sielden er den kommet mig for med saadan Hæftighed, som nærmeste sig til Raserie, som hos denne Pige, da hun ved Stærens Nedtrykning fik det første Blimt af Verden: jeg var nød til at lade hende med Magt holde indtil Operationen var endt og Diet tilbunden, da hun ogsaa snart igjen kom til sin forrige rolige Sindsforfatning. Hun bad mig selv at operere hende ogsaa paa det andet Øie, og jeg seiede hende saa meget hellere deri, da Forældrenes fattige Omstændigheder ikke tillod en længe Ophold i Byen, og den Syge lovede ved den Operation at være meer rolig, om lige Følelser ved

Stærens

Starens Nedtrykning skulde forårsages. Staren var meget blød og af det melkfagtige Slags. Nedtrykningen var derfor ikke uuelig, og jeg stræbte kunns ved Naalens adskillige Bevægelser, vel at destruere Kristal-Capseln, for at befordre Resorbtionen. Hun gav ikke de samme Tegn paa Forundring og Glæde tilkiende, hvorpaa hun selv saavel som de nærstaaende vare forberedte, siden puppilla under Operationen ikke blev befriet fra det opace Legeme. Efterat begge Øine vare forbundne, blev hun strax bragt i Sengen paa et mørkt Sted. Øinenes Nerver er efter Stær-Operationen i Almindelighed, og især ved Blindfødte, saa lidet vandte til løse Straalers Indtrykke, at de uden betydelig Fare ei kunde taale den. Jeg har saavel her som udenlands seet mange Exempler, hvor Operateuren ikke har kundet imodstaae den Fornøielse eller Forsængelighed, at forevise Patienten strax efter Operationen adskillige Objecta, og derved paa en gang tilintetgiort Frufterne af en velgiort Operation og forårsaget en ulægelig Blindhed.

Ved Efterspørgsel, hvorledes det var forekommet hende under Operationen, kunde hun ikke giøre anden Oplysning, end at hun havde seet en meget stærk Klarhed, som havde sat hende ud af sig selv, uden at hun kunde giøre nøiere Forklaring derom.

Tilfældene efter Operationen vare meget gelinde, og udkravede ikkun de sædvanlige Midler. Efter ti Dages Forløb aabnede jeg Øinene ved et maadeligt Lys, og havde den Fornøielse, at see begge pupiller sorte og klare, saavel paa det Døie, hvor Staren var fast, som ogsaa paa det, hvor den var flydende. Erfaringen har ofte lært mig, at ogsaa flydende Starer kan hældig opereres med Naalen, ikke ved Nedtrykning, som under disse Omstændigheder er uuelig, men ved en stærk Dissolution af Kristal-Capseln og Bevægelsen af den flydende Stær: da som oftest Staren ved de indsugende Klarer bliver optaget; jeg siger som oftest, og ikke alletider, thi Systema resorbens er ikke ved alle af lige Virksomhed, ei heller er en Operation alletider tilstrækkelig til at forårsage den; jeg har adskillige Gange ved Melkstaren igientaget Operationen 3 Gange i 4 Uger, naar Tilfældene har tilladt det, og har endelig reussert at befordre dens Indsugning.

Min lille Patient kom ved Øinenes Aabning næsten i samme Agitation, som under Operationen; jeg var derfor nødt til hastig at lukke dem, og siden

daglig at aabne dem noget, først ved et svagt Lys og en meget kort Tid, og siden længere og ved et stærkere Lys. Tre Uger efter Operationen kunde hun være med ubedækkede Øine, og uden alt for heftige Sindsbevægelser taale de mange Indtryk, som denne nye Sands og de mange fremmede Forestillinger af de Objecter som var omkring hende gav Anledning til.

Jeg vil ikke leede Selskabet med en vidtløftig Fortælling af smaa Omstændigheder, som for mig dog ikke var ubehagelig at anmærke, men skene tilføie nogle almindelige Anmærkninger, som kunde endog være mærkværdig for en Naturforsker, og som tildeels kommer overeens med de faae bekendte Anmærkninger om Forholden af Synet ved blindfødte Folk, som er hiulpet til denne Sandses Brug.

Legemer, som er omkring os, gjør en ganske anden Forestilling i Sielen, naar vi undersøger dem ved Følelsen, end naar vi seer dem. De Ting, som min lille Patient var vandt til at have daglig i Hænderne, syntes hende aldeles ubekendte naar hun saae dem, som for Ex. en Nøgle, hun pleiede at have i Lommen, en lille Pengebøsse, hendes Klæder m. v., efterat hun havde seet dem, maatte hun først føle dem, og da først, efterat have brugt begge Sandser, lærte hun at kiende dem; naar jeg gav hende en Kugle, og lod hende først føle og siden see dem, var hun ikke i Stand til at kunde skille det runde Legeme fra det kantede ved Synet allene, førend hun saae og følede dem tillige. Ligesaa fremmed var hende Distancerne, langt fra værende Ting, som Husene paa den anden Side af Gaden, troede hun at være saa nær hende, at hun kunde tage dem med Hænderne; naar hun vilde tage noget med Hænderne, rakte hun vel derefter i en direct Linie, dog altid enten for nær ved Øinene eller for langt derfra; jeg kunde dog ikke mærke at hun havde denne Forestilling, at de fremmede Legemer var saa nær ved Øinene, ligesom de var i contact sammen, som i den af Cheselden i Philosophical Transactions anførte Observation om en Blindfødt, som ved Operationen havde faaet Synet, er anmærket: men naar hun skulde række efter noget, skete det bestandig i nogen Distance fra Øinene.

Farvernes Forskiel saae hun især med megen Fornøielse og Forundring, og syntes at have havt langt andre Forestillinger derom, førend hun kunde see dem. Man gav sig engang megen Umage at give en Blindfødt en Idee om Farverne; han begreb med hans Forstand den hele Lære om Lyset og Farverne;

men da man efter al anvendt Flid spurgte ham, hvormed han vel vilde ligne en høired Farve, troede han at kunde ligne den best med Lyden af en Trompete. Saa vist er det, at Synet bestaaer i en Samling af Erfaringer, som ved Diets Værktoier bliver Sielen communicerede, og at vi maae lære at see, ligesom vi lære at tale.

Min Patient vidste, førend hun fik Synet, hvilket der var øverst og nederst, at det første vendte til hendes Hoved, og det sidste til Fødderne, men jeg kunde ikke mærke, at hun saae Objecterne omvendt; naar jeg gav hende en liden Stok med en Guldknap, og bad hende at række efter det klare Sted, rækkede hun op eller ned ad, ligesom den var vendt til, og ligesaa forholdt det sig ved andre slige Forsøg, saa at det ikke synes efter disse Experimenter, at de udvortes Legemers Figur bliver i en omvendt Stilling igiennem Diets Værktoier Sielen communicerede.

Alle Erfaringer om blindfødte Folk, som er kommet til deres Syn, kommer overeens deri, at Lyset, klare, glimrende, glatte, regulære Legemer og de lyse Farver, har kommet dem mere behagelig og smukke for, som de imodsatte, og det samme observerede jeg ogsaa ved denne Pige.

Saa fremmed Verden var for hende førend hun fik Synet, saa hastig syntes hun at blive bekendt med den, i at bedømme Distancerne, Farverne og Figuren af Legemerne: i de saae Dage hun opholdte sig her efterat Dinene var aabnede paa hende, kunde jeg daglig kiende Sporerne paa foreget Kundskab. En alt for stærk Brug af hendes nye Sands, som jeg ved de alvorligste Forestillinger ikke kunde afværge, tildrog hende en let Diebetændelse, som dog ikke kunde fraholde hende at efterkomme den Længsel hun havde at komme hjem. Hun reiste 3 Uger efter Operationen lykkelig og fornøiet med Skibsleilighed til sin Fødeby. Og adskillige mundtlige Efterretninger og tilsendte Landets Producter har givet mig den angenemme Forsikring om hendes vedvarende Syn, og hendes Erkiendtlighed.

Den nu værende Regiments-Feldsfiær Piccardi, og adskillige andre af mine Elever var tilstæde ved Operationen, og mine Colleger de Herrer Professores Saxtorph og Tode har seet hendes Tilstand førend hun forlod Byen.

